

KAEVANDAMISVÄÄRSUSE MINETANUD KAEVANDAMATA MAAVARA MAHAKANDMISE PÕHJENDUS

Määruse „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded, kaevandatud maa ning selle korrastamise kohta aruande esitamise kord ja aruande vorm ning maa korrastamise akti sisu ja vorm” § 8 lõike 3 järgi lisatakse korrastamisprojektile andmed kaevandamata maavara hilisema kaevandamise võimalikkuse kohta ning kaevandamisväärsuse minetanud kaevandamata maavara mahakandmise põhjendus.

Sarakuste II kruusakarjääri mäeeraldis ja selle teenindusmaa asub Tartumaal Kastre vallas Sarakuste külas Sarakuste kruusamaardla (registrikaardi nr 0743) idaosas ehituskruusa aktiivse tarbevaru plokil 7 ja 8.

Sarakuste II kruusakarjäär jääb liustikujöelistest setetest (veeriselisest kruusast) koosnevale madalale põhja-lõunasuunalisele seljandikule, mis paikneb Emajõe paremkalda lainjal moreentasandikul. Mäeeraldis põhja- ja keskosas ulatub maapinna absoluutne kõrgus 43 – 44 meetrini, alanedes edelaosas ja idapiiril 38 meetrini. Mäeeraldises piires moodustab kasuliku kihi ühtlase koostisega veeriselise kruus, kus liiv on valdavalt keskmiseteraline, kohati savikas. Mäeeraldises piires on kruusalasundi lamam kaldega ida ja lõuna suunas.

Tänaseks on Sarakuste II kruusakarjääris kaevandamistegevus valdavas osas lõpetatud. Sarakuste II kruusakarjääri jääkvaru viimase markšeidermöödistuse (seisuga 11.10.2022. a) kohaselt on 83,846 tuh m³, millest 83,746 tuh m³ jääb plokki 7 ning 0,100 tuh m³ jääb plokki 8. Sarakuste kruusamaardla registrikaardi andmetel on karjääri jääkvaru seisuga 01.10.2024. a 83,486 tuh m³, millest 7 84,686 tuh m³ jääb plokki 7 ning -1,2 tuh m³ jääb plokki 8. Viimase markšeiderimöödistusga määratud jääkvaru kogus ning kaevandatud mahtude deklaratsioonide põhjal koostatud jääkvaru kogus erinevad, seega arvestatakse käesolevas töös markšeidermöödistusega määratud jääkvaru kogust (**84 tuh m³**). See jääkvaru soovitakse käesoleva projekti realiseerumisega osaliselt väljata ning osaliselt maavarade registrist kustutada kui kaevandamisväärsuse minetanud maavara.

Allhanke korras karjääris kaevandav Moreen OÜ on senise kaevandamistegevuse käigus mäeeraldisel alalt väljanud peaaegu kogu kasuliku kihi. Kaevandamisväärne jääkvaru on veel võimalik ammendada Murulaane tee muldkehas (mahus, mis on vajalik tee tasapinna kujundamiseks absoluutkõrgusele 40,0 m), karjääri äärmises edelanurgas veel kaevandamata alal, nõlvatervikus karjääri idaservas (kus parema korrastamise tulemuse tagamiseks väljatakse kaevist ka vahetult mäeeraldises piirist väljaspool), ning nõlvatervikus karjääri lõuna- ja lääneservas (kus toimub vahetu piirnemine kehtiva loaga Sarakuste liivakarjääri mäeeraldisega). **Kaevandamisväärsse jääkvaru maht on loetletud aladel kokku 22 tuh m³.**

Mäeeraldises nõlva geotehnilise stabiilsuse tagamiseks moodustatakse nõlvatervik karjääri loodeserva ning sellel alal ei ole nõlvatervikus asuva jääkvaru hilisem kaevandamine (kasutamine) võimalik. **Nõlvatervikusse jääva varu maht on 2 tuh m³.**

Karjääri mäeeraldises lõunaosa läbib Murulaane (TTP-532) maaparandussüsteemi (MS kood/ehitise kood 2104610020020/002) teenindav Murulaane tee nr 5010107 (MS kood/ehitise kood 2104610020020/101), mis säilitatakse. Tee muldkehas asuv varu väljatakse osaliselt ning tee uus tasapind kujundatakse tehnilise korrastamise käigus absoluutkõrgusele 40,0 m. **Tee muldkeha tervikusse jääva varu maht on 13 tuh m³** ning selle hilisem kaevandamine (kasutamine) ei ole tee säilitamise vajaduse tõttu võimalik.

Kaevandamise käigus on selgunud, et geoloogiliste uuringutega kinnitatud varu ei vasta kogu mäeeraldises piires ehituskruusa kvaliteedinõuetele. Kinnitatud varuplokkide sees on mitmes kohas tegemist punakaspruuni rohke jämepeurruga liivsavimoreeniga. Nimetatud materjali saab

kvaliteediomadustelt pidada kasuliku kihi lamamiks, kuid see on varasemalt arvele võetud kui ehituskruusa aktiivne tarbevaru. Sellest tulenevalt on ehituskruusa tegelik varu arvel olevast varust väiksem. Liivsavimoreeni edasine kaevandamine arvele võetud aktiivse tarbevaru plokkide ulatuses ei ole majanduslikult põhjendatud. **Mäeeraldises sees eri paigus asuva kaevandamiseks kõlbmatu maavara kogus on 47 tuh m³.**

Kokkuvõttes on karjääri kaevandatava jääkvaru arvutuslik maht 22 tuh m³, tee- ja nõlvatervikusse jääva mittekaevandatava jääkvaru arvutuslik maht on 15 tuh m³ ning kaevandamiseks kõlbmatu jääkvaru (liivsavimoreeni) arvutuslik maht on 47 tuh m³.

Eelnevast tulenevalt tehakse ettepanek Sarakuste kruusamaardla aktiivse tarbevaru plokk 7 ja 8 karjääri korrastamise järgselt maavarade registrist kustutada. Täpne registrist kustutatava jääkvaru kogus täpsustatakse peale kaevandamistöõde lõppu teostatava markseiderimõõdistuse käigus.